

UITKLAREN VAN EEN EUTHANASIEVRAAG OP
BASIS VAN PSYCHISCH LIJDEN BIJ
(PSYCHIATRISCHE) PATIENTEN

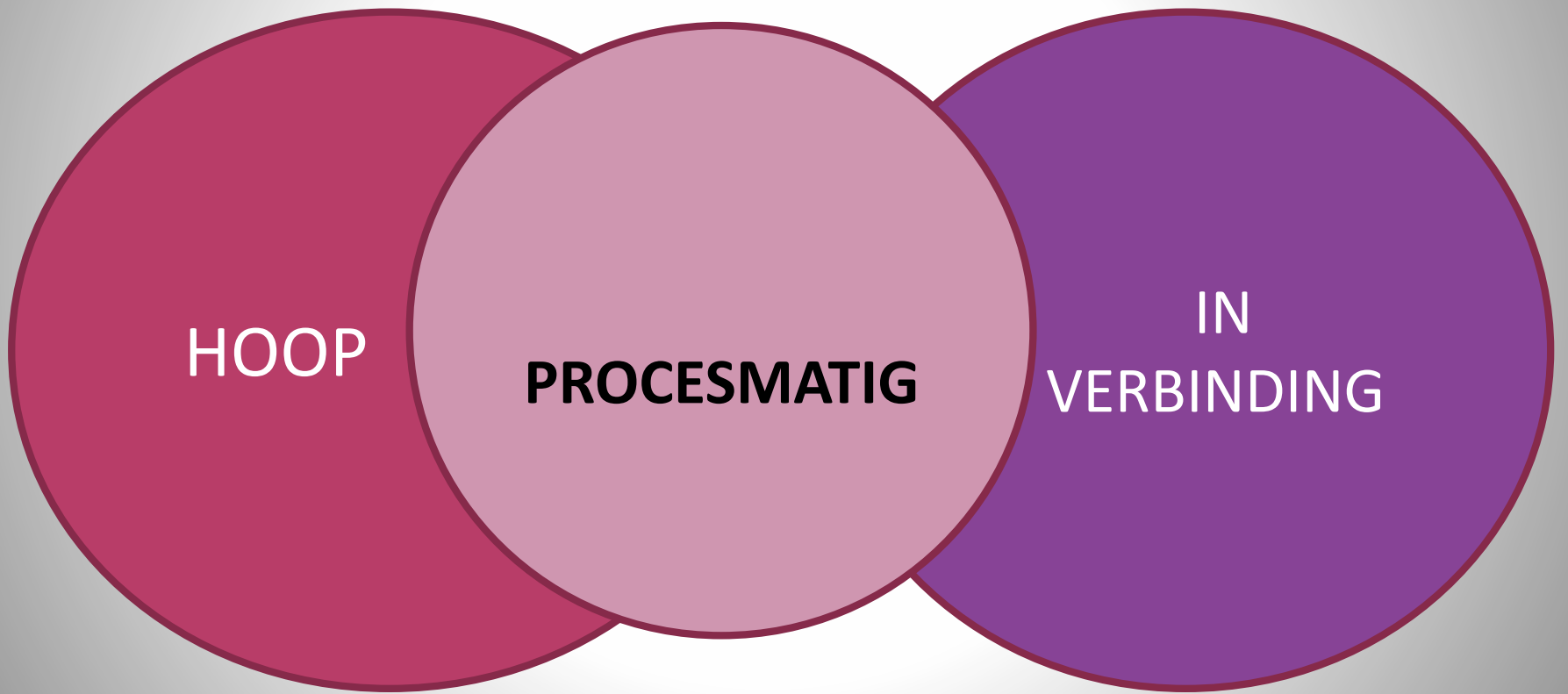
RWS 28 mei 2015

*La mort, c'est le plus beau jour
de la vie*

père Théodore Ratisbonne

Na een moegestreden leven heb ik voor een weloverwogen stap gekozen, zodat ik nu de rust heb gevonden waar ik zo naar verlangde.

*overlijdensbericht 2014
vrouw van 51 jaar*

HOOP

PROCESMATIG

IN
VERBINDING

HOOP OP ↔ hopeloos, uitzichtloos

* BETER LEVEN ↔ ondraaglijk lijden

DIAGNOSE: hiaten, complementair (ziek)

REDELIJK BEHANDELINGSPERSPECTIEF

(ongeneeslijk)

HOLISTISCHE BENADERING (andere noden)

HERSTELVISIE / HEE (Herstel, Empowerment,

Ervaringsdeskundigheid)

PALLIATIEVE ZORG/ SUPPORTIEVE ZORG

* BETERE DOOD ↔ suicide

EUTHANASIE

PROSPECTIE

WILSBEKWAAMHEID

1. Patiënt is geïnformeerd en begrijpt de informatie omtrent zijn ziekte (ziekte-inzicht, ziekte-besef).
2. Informatie kunnen overwegen en verwerken, keuzes tegen elkaar afwegen (gezonde kern van de ambivalentie).
3. Vrijwillige en autonome beslissing (dwang, gevangenisbewoners).
4. Moet zijn beslissing kunnen communiceren (patiënt altijd ook alleen zien).

REDELIJK BEHANDELINGSPERSPECTIEF

- * de arts en de patiënt kunnen, volgens de huidige stand van de wetenschap, (duurzaam) effect van de behandeling verwachten
- * de termijn waarbinnen we positief effect kunnen verwachten, moet redelijk zijn voor de patiënt
- * de inspanning om de behandeling nog te volgen, moet voor de patiënt haalbaar zijn

Eerst het mandaat krijgen om te helpen
zoeken naar een beter leven

door

Perspectief te openen op een betere dood

hoop is macht

Nawal El Saadawi

PROCESMATIG

*Besluiten als deze neemt men niet
lichtvaardig, er is bedenktijd nodig voor overweging
en heroverweging, vragen en twijfels. Dit geldt
voor de
patiënt, zijn naasten en, niet in het minst, de arts.*

Ondraaglijk lijden zonder uitzicht. 2010, p.245
J.A. van der Ven

CIRCULAIRE COMMUNICATIE

patiënt: expert van zijn leven

hulpverlener: professionele expertise

PATERNALISTISCH MODEL

nothing about me without me

ADVIES GEVEN

2 onafhankelijke artsen

POSITIEF/NEGATIEF/BESCHRIJVEND

TEGEN-INDICATIES

NIET TE VLUG EEN NEGATIEF ADVIES GEVEN
(met uitzondering van een duidelijke tegen-indicatie)

OPPORTUNITEIT van de EUTHANASIEVRAAG
is de **PATIENT** terug **IN PROCES** krijgen

**ATTITUDES HULPVERLENERS
HELPEND IN HET PROCES**

**AANVAARDING
AUTHENTICITEIT
EMPATHIE
DESKUNDIGHEID
BEREIDHEID TOT HANDELEN**

IN VERBINDING
AMBIVALENTIE

We lieten je gaan met tegenzin
gedachtenisprentje

TABOE

**Waarover men niet spreken kan
Daarover moet men spreken...
Want daarvan leeft de mens
En daaraan sterft hij... .**

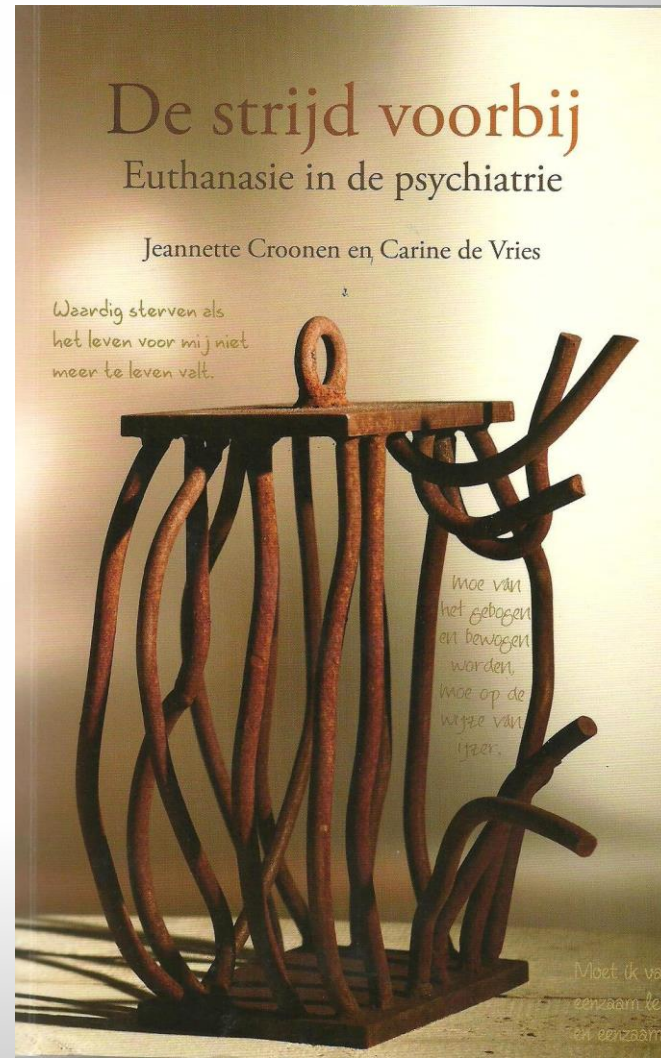
**W. Luypen uit : *Grote ontmoetingen. Emmanuel Levinas* door Luk Bouckaert
(1976, p.5)**

We hopen samen met de psychiatrie een ommekeer te kunnen bewerkstelligen, met als uiteindelijk doel dat minder mensen hoeven te kiezen voor een eenzame en gruwelijke dood. (2010)

Carine de Vries en Jeannette Croonen in het VARA-programma Pauw & Witteman.

Sommige cliënten zetten hun wens tot euthanasie door, anderen zien na gesprekken af van deze wens. Maar in alle gevallen waar het verzoek van de cliënt serieus werd genomen en gesprekken werden aangeboden, ontstond rust en bezinning.

mama, kan jij me dan niet helpen?

OPPORTUNITEITEN VAN DE VRAAG NAAR EUTHANASIE

communicatie (terug)mogelijk
zoeken naar alternatieven
in verbinding
hoop op een beter leven
op een zachte dood

De euthanasievraag
opnemen
is
de doodswens uit de stilte
halen

Meer dan de helft van de patiënten zoekt verder

*Een euthanasievraag uitklaren is het bewandelen van een **slappe koord**, niet te vlug (alternatieven, in verbinding), niet te traag (toegevoegd lijden, suïcidedreiging).*

Over euthanasie spreken is niet gevaarlijk, er niet over spreken wel.

Als ik doodga
hoop ik dat je erbij bent
dat ik je aankijk, dat je mij aankijkt
dat ik je hand voelen kan.
Dan zal ik rustig doodgaan
dan hoeft niemand verdrietig te zijn
dan ben ik gelukkig.

Remco Campert

**meeste patiënten overlijden sereen, liefdevol
omringd door familie en/of vrienden**